

- 7 (számolunk) Én számolom a napokat,
te számolod a napokat,
a napok számolnak minket.
Szeptember 30. Hétfő.
- 8 (fekete) Fekete babák egy bababoltban.
Mindenük fekete.
Azért ez túlzás.
Ez azért túlzás.
- 9 (vasárnap) Találkoztam egy emberrel,
aki azt mondta, hogy nem akar semmi mást,
mint gyönyörű verseket írni.
Vasárnap volt.
Egy rút kis buldogot sétáltatott a gazdája.
Kényelmetlenül éreztem magam, fészkelődtem.
Azt mondta még: az egész délelőttje mosással ment el.
- 10 (mama) Mama, vegyél nekem biciklit!
vegyél nekem görkorcsolyát!
és ha hazamegyek innen,
vegyél nekem egy Central Parkot!

Sylvia Plath

BEAVATÁS

Kishonthy Edina fordítása

Olyan sötét és meleg van ebben a pincében, mint egy dunsztosüvegben, gondolta Millicent, miközben szeme hozzászokott a különös félhomályhoz. A csönd pókhálótól volt puha, és a kőfalba magasan vágott kicsi, négyszögletes ablakon át beszüremlett az októberi telihold halványkék fénye. Millicent már látta, hogy egy farakáson ül, a kazán mellett.

Hátrasimította a haját. Kemény és ragacos volt a tojástól, amit nemrég törtek szét a fején, mikor bekötött szemmel térdelt a leányszövetség oltára előtt. Egy ideig csend volt, majd hallotta a halk reccsenést, és érezte, hogy a hideg, nyúlós tojásfehérje szétterül a fején, és lecsorog a nyakán. Valahonnan elfojtott nevetést hallott. Mindez hozzátartozott a szertartáshoz.

Aztán a lányok megfogták, és továbbra is a kendővel a szemén Betsy Johnsonék házának folyosóin a pincébe vezették, és rázárták az ajtót. Egy óra múlva érte jönnek, akkor vége lesz a Patkánypernek: elmondja, amit el kell mondania, és hazamegy.

Ez az éjszaka volt ugyanis a nagy finálé, a tűzpróba. Nem férhetett hozzá kétség, hogy bekerül. Egyetlen esetről sem tudott, hogy valakit meghívtak a gimnáziumi leányszövetségbe, és ne felelt volna meg a beavatáson. Az ő esete azonban egészen más lesz. Erről gondoskodni fog. Pontosan nem tudta volna megmondani, mi készítette a lázadásra, de az biztos, hogy volt valami köze Tracyhez és a hangmadarakhoz.

Melyik lansingi gimnazista lány ne szeretne most a helyében lenni?, gondolta vidáman Millicent. Melyik lány ne szeretne a kiválasztottak között lenni, még ha ez öt napig tartó beavatással jár is iskola előtt és után, amely péntek éjjel éri el csúcspontját és végét, mikor a Patkányperben felavatják az új lányokat. Még Tracyt is elfogta a sóvárgás, mikor meghallotta, hogy Millicent egyike az öt meghívott lánynak.

– Semmi sem változik köztünk, Tracy – mondta neki Millicent. – Eztán is mindig együtt leszünk, úgy, mint eddig, és jövőre biztos te is bekerülsz.

– Tudom, de akkor is – szölt Tracy halkán –, meg fogsz változni. Talán észre se veszed. Semmi sem marad változatlan.

Csakugyan, gondolta Millicent. Milyen borzalmas is volna, ha az ember nem változna... ha arra volna ítélve, hogy élete hátralévő részét az előző évek szürke, félnék Millicentjeként élje le. Szerencsére minden változásban, fejlődésben, mozgásban van.

Tracyre is sor kerül. Majd elmeséli Tracynek azt a sok hülyeséget, amit a lányok mondtak neki, és Tracy is megváltozik, mert belép a bűvös körbe. Majd ő is megismeri a rituálét, ahogy a múlt héten Millicent.

– Először is – mondta az öt jelöltnek Betsy Johnson, a leányszövetség virgonc, szóke titkára, mikor múlt hétfőn az iskolai menzán ücsörögtek néhány szendvics mellett –, először is mindenkinek lesz egy nővére. Ő parancsol nektek, és azt kell tennetek, amit mond.

– Ne felejtsetek el, amit a feleselésről és a mosolygásról mondtunk – szölt közbe Louise Fullerton nevetve. Louise a gimnázium másik kitűnősege volt, csinos, barna hajú, sötét bőrű lány, a diáktanács elnöke. – Csak akkor szólalhattok meg, ha a nővéretek kérdez tőletek valamit, vagy azt parancsolja, hogy beszéljetek valakivel. És nem mosolyoghattok, bármennyire szeretnétek.

A lányok idegesen nevettek. Megszóltalt a csengő, jelezve a délutáni órák kezdetét.

Jó mulatság lesz, gondolta Millicent, amint kivette könyveit a fiókjából, és izgalmas újdonság: hozzátartozni egy szoros közösséghez, a lansingi gimnázium krémjéhez. Ez persze nem iskolai szervezet. Sőt, Mr. Cranton, az igazgató egyenesen be akarta tiltani az egész beavatást, mert úgy gondolta, nem demokratikus, és zavarja az iskolai munkát. De nem tehetett ellene semmit. A lányoknak öt napig nem volt szabad festeni magukat és becsavarni a hajukat, amit persze mindenki észrevett, de hát mit tehettek ez ellen a tanárok?

Millicent leült az asztalához a tanulószobában. Holnap büszkén, nevetve, rúzs nélkül jön iskolába, vállig érő, kibontott, sima hajjal, és mindenki tudni fogja, még a fiúk is, hogy a kiválasztottak egyike. A tanárok tanácstalanul mosolyognak majd, s talán azt gondolják: szóval most Millicent Arnoldot szűrták ki. Nem gondoltam volna.

Egy-két évvel ezelőtt tényleg nem sokan gondolták volna. Millicent már régen várta, hogy befogadják, régebben, mint mások. Mintha már évek óta ülne egy pavilonban, kizárva a táncteremből, és csak bámulná az ablakon át a terem csillogó belsejét, ahol a fény tiszta, és a levegő olyan, mint a méz, nézné sóvárogva a vidám párokat, ahogy keringőznek a soha véget nem érő zenére, nevetgélnek kettesével vagy csoportokban, és senki sincs egyedül.

De most végre, egy hétig tartó harsonaszó és vigasság közepette eleget tesz a meghívásnak, és a „Beavatás” jelzetű főbejáraton át belép a bálterembe. Felkapja bársonyszoknyáját, selyemszályát vagy valami hasonlót, amit a kitagadott királylányok viselnek a mesékben, és elfoglalja jogos birodalmát... Megszólint a csengő, a szünet végét ért.

– Várj, Millicent! – Louise Fullerton jött mögötte, Louise, aki mindig olyan kedves volt hozzá, előzékeny, és már a meghívás előtt is sokkal barátságosabb, mint a többiek.

– Figyelj csak – Louise utolérte, együtt mentek a folyosón latinra, a következő órájukra –, van valami dolgod ma iskola után? Szeretnék beszélni veled a holnapi napról.

– Rengeteg időm van.

– Akkor találkozzunk a társalgóban osztályfőnöki óra után, és elmegyünk a presszóba vagy valami.

Ahogy Louise mellett sétált a presszó felé, Millicentet a büszkeség hulláma öntötte el. Mindenki láthatta, hogy ő és Louise a legjobb barátok.

– Tudod, annyira örültem neki, hogy megszavaztak – mondta Louise.

Millicent elmosolyodott.

– Egészen lázba hozott a meghívás – vallotta be –, csak azt sajnáltam, hogy Tracy nem jutott be.

Tracy, gondolta. Ha létezik olyan, hogy „legjobb barát”, Tracy volt az ebben az évben.

– Igen, Tracy – mondta Louise. – Helyes lány, fel is vették a listára, de... a végén három fekete golyót kapott.

– Fekete golyó? Az meg mi?

– Hát, elvileg nem volna szabad elmondanom egy kívülállónak, de mivel a hét végére már úgymint tag leszel, nem hiszem, hogy ártanék veled. – Már a presszónál jártak.

– Szóval – magyarázta halkán Louise, miután elhelyezkedtek egy bokszt bizalmas magányában – minden évben egyszer a leányszövetség összeírja az összes lányt, akinek a tagsága szóba jöhet...

Millicent lassan szürcsölte a hideg, édes italt, a fagyaltot az alján a végére hagyta. Figyelmesen hallgatott, Louise folytatta: – ...és aztán tartunk egy nagy összejövetelt, ahol felolvassuk a lányok nevét, és mindet egyenként megtárgyaljuk.

– Igen? – kérdezte Millicent gépiesen. Furcsa volt a hangja.

– O, tudom, mit gondolsz most – nevetett Louise. – De az egész egyáltalán nem olyan szörnyű. Igyekeznek mellőzni a rosszindulatú pletykát. Egyszerűen sorra vesznek minden lányt, és megbeszélik, ki miért tartja vagy nem tartja alkalmasnak a klubba. Aztán jön a szavazás. Három fekete golyó kizár egy lányt.

– Megkérdezhetném, mi történt Tracyvel? – mondta Millicent. Louise nevetése kicsit kellenetlenül csengett.

– Hát, tudod, milyenek a lányok. Figyelnek az apróságokra. Úgy értem, néhányan úgy gondolták, hogy Tracy *túlságosan* különböző. Talán javasolhatnál neki egy pár dolgot.

– Például?

– Például azt, hogy ne jöjjön térdzokniban az iskolába, vagy ne hordja abban az ócska táskában a könyveit. Tudom, ez nem hangzik valami nagy dolognak, de az ilyenek választják el egymástól az embereket. Te is tudod, hogy egyetlen lansingi lány sem venne térdzoknit, még farkasordító hidegben sem, és az az iskolatáska is olyan gyerekes.

– Tényleg – mondta Millicent.

– Ami a holnapi napot illeti – folytatta Louise –, Beverly Mitchell lesz a nővéred. Figyelmeztetek: ő a legkeményebb, de ha rendben mennek a dolgok, ez annál nagyobb dicsőség lesz rád nézve.

– Kösz, Lou – mondta Millicent hálásan, és azt gondolta, hogy mindez nem is olyan vicces. Ez a középkori kínvallatás rosszabb, mint egy hűségpróba. Mit kell egyáltalán bizonyítanom? Hogy képes vagyok arcizomrándulás nélkül parancsokat teljesíteni? Vagy egyszerűen csak élvezik, hogy ugráltathatnak minket?

– Tulajdonképpen csak egyre kell vigyáznod – mondta Louise, miközben fagyaltja maradékét kanalazta –, hogy nagyon alázatos és engedelmes legyél, mikor Bevvél vagy, és csak azt tedd, amit ő mond. Ne neved, ne beszélj vissza, és ne próbálj viccelődni, mert Bev annál jobban megnehezíti a dolgodat, és hidd el, ehhez aztán igazán ért. Fél nyolckor legyél nála.

Millicent ott is volt. Megnyomta a csengőt, és leült a lépcsőre, úgy várta Bevet. Pár perc múlva nyílt az ajtó, és megjelent Bev, komoly arccal.

– Állj fel, pocok – parancsolta Bev.

Volt valami a hangsúlyában, ami nem tetszett Millicentnek. Már-már rosszindulatú volt. És a „pocok” megnevezést is olyan kellemetlenül személytelennek érezte, még akkor is, ha minden beavatandó lányt így hívtak. Megalázó volt, mintha egy számot adtak volna neki. Az egyéniség megcsúfolása. Lázadás öntötte el.

– Azt mondtam, állj fel. Süket vagy?

Millicent felállt, s nem mozdult.

– Befelé a házba, pocok. Ágyazd be, és rakd rendbe a szobámat az emeleten.

Millicent némán ment fel a lépcsőn. Megtalálta Bev szobáját, és elkezdett beágyazni. „Milyen abszurd helyzet”, gondolta magában mosolyogva, „hogy ez a lány úgy parancsolgat nekem, mint egy szolgának.”

Bev hirtelen az ajtóban termett.

– Tüntesd el azt a mosolyt az arcodról – kiáltott rá.

Úgy látszott, van valami ebben a kapcsolatban, aminek a fele se tréfa. Bev szemében, Millicent egészen biztos volt benne, a hatalommámor kemény, fényes szikrája villant.

Útban az iskola felé Millicentnek, tíz lépéssel mögötte, Bev könyveit kellett cipelnie. Mire a presszóhoz értek, már a lansingi fiúk és lányok sokasága várta a parádét. A többi jelölt is ott volt, úgyhogy Millicent megnyugodott. Most már nem lehet olyan rossz, hiszen nincs egyedül.

– Mit csináltassunk velük? – kérdezte Betsy Johnson Bevtől. Aznap reggel Betsy „pocok”-jának egy ócska, színes napernyővel kellett átsétálnia a téren, s közben a *Min-dig szivárványt kergetek* című dalt énekelni.

– Én tudom – mondta Herb Dalton, a jóképű kosárlabda-kapitány.

Bev szembetűnő változáson ment át. Egyszeriben nagyon lágú és csábos lett.

– Te nem mondhatod meg, hogy mit csináljanak – mondta Bev mézesmázos hangon. – A férfiaknak ebbe nincs beleszólásuk.

– Oké, oké – nevetett Herb, és hátralépett, úgy téve, mintha egy ütést védene ki.

– Kezd késő lenni – jött oda hozzájuk Louise. – Mindjárt fél kilenc. Legjobb lenne, ha az iskolába vezényelnénk őket.

A „pocok”-nak charlestonlépésben kellett az iskoláig menni, és mindegyiknek meg kellett próbálnia túlénekelni a másik négyet a saját dalával. Az iskolában persze nem lehetett hülyéskedni, de még ott is érvényes volt az a szabály, hogy az órán kívül

és ebédszünetben nem beszélhettek fiúval... sőt még iskola után sem. A leányszövetség tagjai ezért beszervezték a legnépszerűbb fiúkat, hogy menjenek oda a „pocok”-hoz, és hívják őket randevúra, vagy próbálják őket szóra bírni, és a pocok néha úgy meglepődött, hogy mielőtt észbe kapott volna, elkezdett beszélni. A fiú ezt jelentette, a lány pedig rossz pontot kapott.

Mikor Millicent délben fagyaltért állt sorba az ebédlőpultnál, Herb Dalton elindult felé. Millicent már azelőtt észrevette, hogy a fiú megszólította, de gyorsan lesütötte a szemét, és azt gondolta: túl előkelő, túl barna és mosolygós. Én pedig túl sebezhető vagyok. Éppen vele kellene vigyáznom?

Nem szólok semmit, gondolta, csak kedvesen mosolygok.

Kedvesen, némán Herbre mosolygott. Herb válaszvigyora csodás volt. Egész biztosan több, mint amennyit a kötelesség diktált.

– Tudom, hogy nem szólhatsz hozzám – mondta Herb nagyon halkán. – De klasszul viselkedsz, a lányok is ezt mondják. És nekem tetszik a hajad így, egyenesen.

Bev közeledett feléjük, piros ajkán számító mosollyal.

– Miért a pocokra vesztegeted az idődet? – trillázta vidáman. – Lakat van a szájukon.

Herbnek azonban még volt egy dobása búcsúzóul. – De ez a lány olyan vonzóan hallgat.

Millicent mosolyogva ette a fagyaltját a pultnál Tracyvel. A kívülállók, mint Millicent is eddig, általában gyerekes bohóckodásnak tartották a beavatást, és gúnyolódtak rajta, de csak azért, hogy elrejtsek titkolt irigységüket. Tracy azonban megértő volt, mint mindig.

– Azt hiszem, Tracy, a mai este lesz a legszörnyűbb – mondta Millicent. – Úgy hallok, a lányok busszal átvisznek minket Lewistonba, és a téren fognak szerepeltetni.

– Vedd fel a fapofát – javasolta Tracy. – De magadban ne vess, ahogy csak tudsz.

Millicent és Bev már a többi lány előtt elment a busszal. A Lewiston térig vezető úton végig állniuk kellett. Látszott, hogy Bevet nagyon dühíti valami. Végül megszólalt:

– Ma az ebédnél Herb Daltonnal beszélteél.

– Nem – mondta Millicent őszintén.

– De én láttam, hogy rámosolyogtál. Ez majdnem ugyanolyan rossz, mintha beszélgetteél volna vele. Ügyelj rá, hogy ne forduljon elő még egyszer.

Millicent hallgatott.

– Még van egy negyedóránk – mondta aztán Bev. – Azt akarom, hogy menj végig a buszon, és kérdezd meg az embereket, mit ettek reggelire. De jól vigyázz: nem mondhatod meg, hogy ez beavatás.

Millicent végignézett a zsúfolt buszon, és hirtelen hányingere lett. Hogy fogom megtenni, gondolta, hogy menjek oda ezekhez a kőkemény arcú emberekhez, akik ridegen bámulnak ki az ablakon?...

– Hallottad, pocok.

– Elnézést, asszonyom – mondta Millicent udvariasan egy nőnek, aki a legelső ülésen ült. – Felmérést végzek. Meg tudná mondani, mit eszik reggelire?

– Hát... ööö... csak narancsdzsúsz, pirítóst és kávé – mondta az asszony.

– Köszönöm. – Millicent odament a következőhöz, egy ifjú üzletemberhez. Ő tükörtojást és pirítóst evett, és hozzá kávé ivott.

Mire Millicent a busz végére ért, mindenki mosolygott rá. Nyilvánvalóan látják,

gondolta, hogy ez valamiféle beavatás. Végül már csak egy férfi maradt, aki a hátsó ülés végében ült. Kicsi volt és vidám, és pirosposzsgás, ráncos arca sugárzó mosolyba terült szét, amint Millicent közeledett felé. Barna kabátjában, erdőzöld nyakkendőjével úgy festett, mint egy manó vagy egy víg kobold.

– Elnézést, uram – mondta Millicent mosolyogva –, felmérést végzek. Mit eszik reggelire?

– Hangamadár-szemöldököt pirítóson – hadarta a kis ember.

– *Micsodát?* – kiáltott fel Millicent.

– Hangamadár-szemöldököt – magyarázta a kis ember. – A hangamadarak a mitológiai pusztákon élnek, egész nap repkednek, és vadul, édesen dalolnak a napba. A színük égővörös, és nagyon finom a szemöldökük.

Millicent elnevette magát. Csodálatos volt, hogy egyszeriben ilyen összetartozónak érezte magát egy idegennel.

– És ön is mitológiai?

– Nem egészen – válaszolta a kis ember –, de remélem, egyszer még az leszek. Mitológiai lenni csuda jót tesz az ember önbecsülésének.

A busz bevágódott a megállóba; Millicent sajnálta, hogy ott kell hagynia a kis embert. Szerette volna tovább kérdezgetni a hangamadarokról.

És Millicent attól kezdve egyáltalán nem érezte kínosnak a beavatást. Vidáman jártá végig a Lewiston tér boltjait, törött kekszet és mangót kért, és csak nevetett magában, mikor az emberek először értetlenül bámultak, aztán felderültek, és úgy válaszoltak bolond kérdéseire, mintha teljesen komolyan gondolná őket, és mintha valami tekintélyes személy volna. Annyi ember él tokba bújva, de a kedves érdeklődésre felnyílnak, és csodálatosan kitárulkoznak. Miért is kellene belépnie egy klubba ahhoz, hogy kapcsolatba kerüljön más emberi lényekkel?

Egy délután Millicent és Liane Morris, szintén egy beavatandó lány, arról beszélgetett, hogy milyen lesz, ha már bevették őket a leányszövetségbe.

– Ó, én tudom – mondta Liane –, a nővérem tagja volt, mielőtt két éve leérettségi-zett.

– Tulajdonképpen mit csinálnak ebben a klubban? – érdeklődött Millicent.

– Hát hetente egyszer gyűlést tartanak... felváltva rendeznek vendégséget...

– Szóval ez csak amolyan exkluzív baráti kör...

– Azt hiszem... bár ez egy kicsit furcsa megfogalmazás. De az biztos, hogy növeli a lány presztízsét. A nővérem elkezdett járni a futballcsapat-kapitánnyal, miután bekeült. Nem rossz, én mondom.

Nem, tényleg nem rossz, gondolta Millicent, amint a Patkányper reggelén az ágyban heverészett, és az eresz alatt csiripelő verebeket hallgatta. Herbre gondolt. Akkor is olyan kedves lett volna, ha nem viseli magán a leányszövetség jegyeit? Járna-e vele (ha ugyan járna) csak önmagáért, minden megkötés nélkül?

Volt még egy dolog, ami zavarta. Hogy ő bejut, Tracy meg kint reked. Mert ez már csak így van. Millicent tanúja volt jó néhány ilyen esetnek.

Odakint a verebek még mindig csiripeltek, és ahogy feküdt az ágyban, Millicent maga elé képzelte őket: fakó szürkésbarna madarak raja, egyik olyan, mint a másik, mind egyforma.

És akkor, miért, miért nem, a hangamadarak jutottak az eszébe. A puszták fölött szárnyalnak, énekelve és rikoltozva járnak be az égbolt hatalmas tereit, alábuknak és felroppennek, büszkén erejükre, melyet szabadságuk s magányuk ad nekik. Millicent ekkor döntött.

Betsy Johnson pincéjében, a farakáson ülve, tudta, hogy győztesen került ki a tűzpróbából, az egyéniségnek ebből az égetőkemencéjéből, mely után kétféle győzelem várt rá. A könnyebbik az lett volna, hogy királylányi koronájával együtt megkapja egy válogatott társaság címkéjét is. A másik győzelem nehezebb volt, de tudta, hogy arra vágyik. Ez nem afféle arisztokratikus különválás volt. Egyszerűen rájött, hogy más út is vezet abba a fényektől ragyogó, emberekkel és étellel teli táncterembe.

Nehéz lenne ezt ma este elmagyarázni a lányoknak, de később majd elmeséli Louise-nak, hogy is volt az egész. Hogyan bizonyított valamit a maga számára azzal, hogy mindent végigcsinált, még a Patkányt is, és aztán úgy döntött, hogy mégsem lép be a leányszövetségbe. És hogyan marad mégis mindenkinek a barátja. Mindenkinek a testvére, Tracynek is.

Az ajtó kinyílt mögötte, és egy fényugár szelte át a pince puha homályát.

– Hé, Millicent, kijöhetsz. Itt az idő. – Néhány lány állt odakint.

– Megyek – válaszolta Millicent, és ahogy felkelve, a lágy sötétségből a vakító fény felé indult, azt gondolta: Csakugyan itt az idő; a legkeményebb, legnehezebb rész ideje, a beavatásnak az a része, melyet saját magam találtam ki.

És akkor, valahonnan nagyon messziről, egy vad, édes dallamú fuvolaszó szállt Millicent felé, s ő tudta, hogy a hangamadarak énekét hallja, ahogy az ég hatalmas terein át suhannak és keringnek a széles, kék horizont előtt, és bíborvörös szárnyuk a fényes napba villog.

Millicentben egy másik, erős és túlradó dallam kelt szárnyra, diadalittas válasz a hangamadarak zenéjére, akik olyan tisztán és lankadatlanul énekelnek a messzi földek fölött szárnyalva. És Millicent tudta, hogy a saját, személyre szóló beavatása csak most kezdődik.

Vörös István

A FELTÁMADÁS UTÁN

Nem ízléses dolog,
játék a tagokkal, válogatás
a testrészek között. Ez a te
karod, az az én lábam.
Tolakodás, vita. Az én fülem
kisebb volt. Az én hajam
fekete. Na ja, de meg-
öszültél. Hát így kell
ennek folyni? Az ég
felnyitva, mint a beteg
a műtőasztalon, trombitaszó,
angyalok és ördögök vetnek
kockát egy-egy vitás lélekre. A
mérlegek fele nem működik.